ترجمهٔ عشق نامه

لجلال الدين الرومي

مترجمی

علی بهجت

برنجی دفعه اوله‌رق معارف نظارت جلیله‌سنك ٣ تموز سنه ٩٨
تاریخلی و ٣١١ نومرولی رخصتیله طبع اولنمشدر

درسعادت

(محمود) بك مطبعه‌سی — باب عالی جوارنده ابو السعود جاده‌سنده
نومرو ٧٢

١٣٠١

Süleymaniye Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No 3067
Eski Kayıt No

HACI MAHMUD EFENDİ
BEŞİKTAŞ
Vakıf Kütüphanesi

T.C. ... Kütüphanesi 1923

٢٦٧

ترجمهٔ عشق نامه

بسم الله الرحمن الرحيم

عَشِق دَر حُبِ اَصل مَخفى بُود * تا كِهانِى جَمالِ خويش نمُود

بو بيت دلپذيرك معنـاى لطـافت مشحونى عشق ديوزبان زد اولان كيفيت اصـالهٔ محبتده كيزلنان شيدر چونكه بو عشق كنديسـنك جمال باكمالنى انسانه اكسزك كوستررر دقت اولنملى سوز انسان كامل حقنده‌در

اَز پسِ پرده چون بِرون آمد * شيرِ نرَپيشِ او زبون آمد

اشبو بيت دلنشينك معناى حقيقت احتواسى عشق چونكه برانسانه ظاهر اولورسه اركك ارسلان او كيمسه‌نك اوكنده ضعيف وعاجز قالور

دربدر كو بكو دويد بسى * لايِقِ خويشتن نديد كسى

بو بيت دلربوده‌نك معنـاى حكمت منتهاسى كندوسنى عشق اسـتيلا ايدن قپو بقپو محله بمحله چوقلق سكرتير كندوسنك لايقنى بر كيمسه بيلمز

عشقِ پنهـان آشـكارا شد * تاكِه ازخانه بسوىِ صحرا شد

بو بيت عبرت انكيزك معنـاى رقت اسـتيناسى كيزلى اولان عشق [illegible]اهر وبديدار اولدى تا خانه‌دن صحرا جانبنه قدر كيتدى

مقدمه

ترجمهٔ عشق نامهٔ حضرت مولانا جلال الدين

رومی قدس سره

بعد ادای ما وجب علینا یعنی ستایش ونیایش وچهارم دعا وثنا وشکر نعمت ومحمدت مر پروردکاری که همه موجودات از وجودت قائم شده است وظهور وطلوع جمله بارادهٔ او حاصل شده وهیچ چیزی از تحت مشیتش استخلاص نامیسراست وهر کیاهیکه از زمین روید بفیض وجود وکرم او خالی نیست وبمقتضای آیهٔ جلیله فاینما تولوا فثم وجه الله هیچ ذرهٔ ازذرات عالم وهیچ قطرهٔ ازقطرات وجبلی ازجبال وبحار جمله وحده لاشریك له کوید ودرود وتحیئات فراوان برجان انبیا ورسل علیهم السلام وعلی التخصیص برجان مهتر پیغامبران وپیغامبر آخرالزمان پیغمبرما محمد المصطفی علیه افضل الصلوات واکمل التحیات بادکه خلق را ازتیه ضلالت وچاه جهالت بواسطهٔ انوارهدایت خلاص کردانید و بعضی خلایق را بعلم خدا شناسی خاص کردانید ومعرفت نفس بمعرفت حق رسانید وبرجان اهل بیت علیه ازکی التحیت ویاران حقیت نشان وخاندان سعادت رسان او باد بعد ازثنای ایشان بدانندکه این مختصر کتابیست دربیان عشق وعالم خداشناس وصنایع وبدایع وغرایب وعجایب قدرت اودر عالم ظاهر وعالم باطن وشناختن آیات وبینات اودر آفاق وانفس واین عشق نامهٔ حضرت مولانا قدس سره را (رموز العارفین) نام نهاده شد ودرحین مطالعه سهو وخطیأتش بنظر قبول عفو فرمایید واین بندهٔ مورچه راه درا ثنایش دعا بکنید باقی تحسین وآفرین رب العباد باد

{ عشقِ پنهان دزدِ خانه ازوست ✱ سوی صحرا وکنجِ خانه ازوست }

بو بیت عنبر بویك معنای عبرت معتادی انسانده کیزلنان عشق خانه خرسزیدر و بلکه خانه خرسزلغی اندندر چونکه سرقت یالکز مال چالمق معناسیله دکل اولدیغی اکلاشیلیور یا صحرا طرفنه وسیرانه میل ومحبت واوده اوطوروب الفت وانسیت ایتمك عشقك آثارندندر

{ عشق آثارِ خویش کرد اظهار ✱ فاعتبر منه یا اولی الابصار }

بو بیت حیرت افزانك حقیقتی جامع اولان معناسی عشق دینیلان کیفیت دنیلان کیفیت مرغوبه ومستحسنه کندی آثار کمالات دثارینی کوستردی ای عقللولق ایدن کسان سزلر اوعشق که مربئ کاملدر اندن اعتبار الیکز کندوسنی انوار عشق استیلا ایدن کیمسه‌یی بودلا برینه قویوبده اکلمیکز صکره رذیل اولورسکز چونکه عشق قول یاپماسی دکلدر اوجهتله عاشق نهایة الامر هرخصوصده غلبه ایدر هرنقدر منجهة رذیل وسوای عالم اولورسه‌ده

{ عشق مقبولِ مقبلان آمد ✱ کل وکلزارِ بلبلان آمد }

بوبیت لطیفك معنای منیفی عشق جمله مقبللرك وطالعی یار ویاور اولان کیمسه‌لرك مقبول ومرغوبیدر عاشقان بلبل مشربانك کللکی وکلیدر حاصلی فصل بهارده بلبللرك نغمه‌سنج اولدقلری کبی عاشق شوریده‌لر دخی موسم بهارك حلولی ملابسه‌سیله (برك درختان سبز درنظر هوشیار ✱ هر ورقی دفتر یست معرفت کردکار) بیتنی درپیش مطالعه ایدرك نشئه‌لنور

{ عشق باهرکه یکنفس سازد ✱ هرچه دارد بعشق دربازد }

بوبیت دلربانك مفهوم حلاوت مرسومی سلطان عشق برنفسده هر کیمسه‌یه

دوز یلورسه یعنی التفات ایلرسه هرنه‌که عشقده واردر آنی او ینادر حاصلی افشای راز درون ایلر دیمکدر

{ عشق باشد همیشه کشف حجاب * فارغست او هم از ثواب و عقاب }

بو بیت دلفریبك مضمون طراوت مشحونی عشق دائما حجابی کیدرر دخی عشق صواب و عقابدن فارغدر

{ عشق باهر کسی عنایت کرد * از ازل تا ابد حمایت کرد }

بو بیت نکت آمیزك مضمون حکمت مشحونی سلطان عشق هر کیمسه‌یه عنایت و التفات ایلدی ازلدن ابده قدر حمایت ایلدی حاصلی اولنه‌دك بلایا و مصائبدن مصون ایلدی دیمکدر

{ عشق صیاد مرغ انسانست * عشق مجموع هر پریشانست }

بو بیت منیفك معنای لطیفی خنکار عشق قوش کبی اولان انسانك آوجیسیدر شهریار عشق ربوده‌ٔ یار دلفکار اولان هر پریشان مجموع خاطریدر

{ عشق دیوانه کرد عاقل را * عشق هشیار کرد غافل را }

بو بیت عبرت مشحونك مفهوم منیفی سلطان عشق عاقل اولان کیمسه‌یی دلی و دیوانه ایلدی ینه کشور وجودده حکمران اولان عشق غافل و جاهل و بی شعور و عاطل اولان کیمسه‌یی عاقل و دانا ایلدی

{ عشق را آتشست سوزنده * مرد آزاد را کند بنده }

بو بیت دلفریبك معنای لطیفی ینه مملکت وجودده صاحبفرمان اولان

سلطان عشق یاقیجی آتشدر قید علایقدن آزاد اولان انسان کاملی بنده‌ٔ خلقه بکوش ایلر حاصلی کندوسنه کوله ایلر دیمکدر

{ عشق کافر کند مسلمانرا * هم بکافر بخشد ایمانرا }

بو بیت حقیقت مشحونك مضمون عبرت احتواسی فلك وجودده مربی اولان عشق مسلمانی کافر ایدر بونکله برابر ینه کافر مشرب اولان کیمسه‌یه ایمانی بغشلر

{ عشق فارغ زدام و دانه بود * عجب اودر کدام خانه بود }

بو بیت دلفریبك معنای منیفی سلطان عشق دام و دانه‌دن فارغ و آزاده‌در انك کبر و غروری قنغی خانه‌ده اولور

{ عشق از دیدها نهان باشد * دایم اندر میان جان باشد }

بو بیت دل افروزك معنای عبرت آمیزی عشق کوزلردن کیزلیدر دائما جانك میانینده‌در حاصلی هرنقدر عشق کیزلی برلطیفه ایسه‌ده دائما انسان کاملك جانی ایچره بولنور

{ عشق باهر که آشنایی کرد * سوی معشوقه ره نمایی کرد }

بو بیت منیفك معنای لطیفی عشق هر کیمسه‌یه که آشنالق ایتدی و التفات ایلدی معشوقه‌سنك طرفنه یوله کوستریجیلك ایلدی

{ عشق داروی هوش بیهوشست * خرم آن دل که اودر آغوشست }

بو بیت دل پسندك معنای حقیقت احتواسی عشق عقلسز اولان عقلسزك علاجیدر مسرور و مبارك و شاد و خندان اولدلدر که اوقوجاقده‌در

{ عشق باشد همیشه مرهم ریش * عشق هم نوش باشد وهم نیش }

بو بیت لطیفك مفهوم منیفی عشق دائما یارەنك مرهمیدر عشق هم نوش وهم نیش اولور (فائده) نوش ایچیلەجك نسنه نیش ایگنه ودیكن معناسنه‌در

{ عشق نور دلست وآتش شوق * هركه عاشق نشد ندارد ذوق }

بو بیت دل آرانك معنای عبرت انكیزی عشق كوكلك نوری وشوق وطرب آتشیدر هر كیمسه كه عاشق اولمدی ذوق طوتمدی چونكه من لم یذق لم یعرف برشی چشیده اولمدقجه اوشیئك لذتی اكلاشلمز دیمكدر

{ عشق مارا طبیب حاذق شد * گاه معشوق وگاه عاشق شد }

بو بیت حقیقت پردازك مضمون حكمت مشحونی عشق بزه طبیب حاذق اولدی بونكله برابر بعضاً معشوق وبعضاً عاشق اولدی

{ عشق در حجرهٔ دلست مقیم * هركه عاشق شد اوندارد بیم }

بو بیت عبرت آمیزك مآل حقیقت اشتمالی عشق حجرهٔ دل ایچره مقیمدر هركیمسه كه عاشق صادق وجگری آتش یار ایله یانق اولدی او كیمسه اصلا وقاطبةً خوف وخشیت طوتمز

{ عشق محراب جان ودل باشد * قبلهٔ تن زآب وگل باشد }

بو بیت دل افروزك معنای منیفی عشق دیو زبان زد اشتهار اولان كیفیت نفیسه جان ودل محرابیدر صو ایله چاموردن حاصل تنك قبله‌سیدر یعنی قبلهٔ اهل دل عشقدر دیمك لازمدر

{ عشق دردل نشانهٔ دارد * در درون خاص خانهٔ دارد }

بو بیت دل ربودەنك مفهوم ظرافت مرسومی عشق انسان كاملك كوكلنده برنشانه وعلامت طوتار دخی خواص حقیقت اختصاصك ایچروسنده برخانه طوتار حاصلی عشق اهل درد اولنلرده بولنور دیمكدر

{ عشق هم جنت وراحت جان * عشق را جان ودل بود جویان }

بو بیت عبرت آلفته‌نك مآل حكمت اشتمالی عشق هم جنت وهم راحت وجان وآسوده لكدر عشق جان ودل آرایجیدر

{ عشق هم مرهم دل ریش است * عشق را محنت وبلا بیش است }

بو بیت منیفك معنای لطیفی بنه اقلیم وجودده فرمان پیمای عدالت اولان سلطان عشق مجروح و یارەلی اولان كوكلنده مرهمیدر عشقك محنت وبلاسی زیادەدر

{ عشق شاهیست طالعت مسعود * عشق ایازیست عاقبت محمود }

بو بیت دل آرانك مضمون غرابت مشحونی عشق سهو ایدیجیدر آنك طالعی مسعود ومباركدر عشق برمحبوبدر انك عاقبتی محموددر حاصل كلام ونتیجهٔ مرام خنكار عشق حسنده سلطان محمود سبكتكینك محبوبی بولنان وزیری مشهور ایاز كبیدر كه نهایةالامر مملكت وجودده سلطان محمود سبكتین كبی حكمران وفرمان رواندر

{ عشق بر تخت سینه سلطان شد * دل وجان پاسبان اوزان شد }

بو بیت دل ربودەنك مضمون حقیقت مشحونی عشق وجود تختی اوزرنده سلطاندر اندن طولایی دل وجان انك تختنده نگهبانیدر

{ عشق دریای موج خونین است * صفت عشق آتش تحسین است }

بو بیت عنبر بونك مفهوم منیفی سلطان عشق قانلی طالعلی دریادر عشقك صفتی تحسین آتشیدر

{ عشق سیمرغ کوه قاف بود * عشق بازی نه از کذاف بود }

بو بیت دلخراشك مآل کلبن احتمالی سلطان عشق قاف طاغنك سیمرغیدر عشقبازلق لاف وسوزدن طولایی اولمز (فائده) سیمرغ لغتده بر نوع موهوم حیوان معناسنه‌در لکن مولانا خداوندکار مثنوی شریفنده جسم انسان کاملی کوه قاف وروح شریفی سیمرغدن عبارت بیورمشدر

{ عشق در خانمان نمی گنجد * عشق اندر جهان نمی گنجد }

بو بیتك معنای منیفی عشق بو بیلدیکمز اولردن بر اوه صیغمز عشق دنیایه دخی صیغمز

{ عشق شهیار لامکان باشد * نکتهٔ سر کن فکان باشد }

بو بیتك مفهوم حیرت موسومی عشق لامکان پادشاهیدر کن فکان سرینك نکته‌سیدر

{ عشق بر تخت دل سلیمانست * ما گدابیم وعشق سلطانست }

بو بیتك معنای احتواسی سلطان عشق سلیمان کوکلنك تختی اوزره‌در بز ده‌یز وسلطان عشق زه‌ده‌در

{ عشق هم دین ودانش وهنرست * جان جانان ونور در بصرست }

بو بیت حقیقت افزانك معنای حکمت ائتلافی ینه اقلیم وجودده صاحب

عدالت اولان عشق هم دین ودیانت وهمده علم وهنر ومعرفتدر جانانك جانی وبصرده نوردر حاصلی عشق بر لذت روحانیه‌درکه دکل وجودبنی آدمه بلکه سموات وزمینه حکمران وروح بخشادر

{ عشق مانند ارغنون باشد * درهمه علم ذوفنون باشد }

بو بیت طرب انگیزك مفهوم شوق مرسومی ینه لذت دهندهٔ اهل کمال اولان عشق ارغنونه بکزر عشق بالکلیه فنون صاحبنك علمیدر حاصلی عشق هر صاحب فنون ایچون علم ومعرفتدر (فائده) ارغنون اندرون وزننده معروف سازدر افلاطون اختراعیدر نصاری وروميان طائفه‌سی یوم معینلرنده کلیسالرنده چالارلر متعدد ایری وخرده ایچی بوش قامش کبی اغاجلری زیر وبم اصولی اوزره وضع ایدوب اردنده کورك کبی بر نسنه ایتمشلر چکدکجه اندن حاصل اولان هوادن اول اغاجلر موسیقار کبی صدا ویرر وبضیلر دیدیلرکه ارغنون مزامیر معناسنه‌در نفس ایله چالنان سازلرك مجموعنه شامل اسم جنسدر

{ عشق عقلست ونور ایمانست * عشق اسلام سر انسانست }

بو بی‌حقیقت آمیزك مآل لطافت اشتمالی عشق عقلدر وایمانك نوریدر عشق انسان سرینك اسلامیدر

{ عشق توحید عارفان باشد * مونس جان عاشقان باشد }

بو بیت عبرت مشحونك مضمون حقیقت نمونی عشق عارفلرك توحیدیدر دخی عاشقلرك جانك مونسیدر

{ عشق بازی چو ذوالفقار علیست * عشق مقصود هر نبی وولیست }

بو بیت دل آرانك مفهوم حکمت مرسومی عشق بازلق علینك ذوالفقاری شجاعت دثاری کبیدر ینه عشق هر نبی وولینك مقصود ومطلوبیدر

{ عشق هم مونس کلیم بود * فارغ از اطلس وکلیم بود }

بو بیت دل نشینك مآل معرفت اشتمالی عشق کلیم اللهك یعنی موسی علیه السلام حضرتلرینك دخی مونسیدر اطلس وکلیمدن فارغ وآزاده‌در (فائده) اطلس بر نوع ایپكدن معمول قماش دیمكدر کلیم یوکدن نسج اولنمش چكه‌یه دینور

{ عشق هم از جنید وحلاج است * بر سر جمله سروران تاج است }

بو بیت دلفریبك مضمون لطائف مشحونی بنه کشور وجودده حکمران اولان عشق دخی جنید بغدادی وحلاجدندر یعنی اول سلطان عشق بر کیفیت مستحسنه‌درکه حلاج منصور وجنید بغدادی قدس الله اسرارهم حضرتلرندن ایلرو کلور بونکله برابر جمله بیوکلرك باشی اوزره تاج مسرت ابتهاجدر (تفرس کنید یاران من)

{ عشق ارنی ولن ترانی کفت * عشق سبحانی من یرانی کفت }

بو بیت منیفك معنای لطیفی بنه مملکت وجودده صاحب حکم اولان سلطان عشق ارنی ولن ترانی دیدی عشق حقیقی که جناب حق وفیاض مطلق حضرتلرینه محبتدر اشته من الاول بحث اولنان عشق من یرانی دیدی (فائده) ارنی بن کوررم ولن ترانی سن بنی البته کوره‌مزسین دیمكدر من شول بر کیمسه‌که یرانی بنی کورر دیمك اولور (تفرس کنید یاران من)

{ عشق بابا یزید همراهست * لیس فی جبتی سوی الله است }

بو بیت دلپذیرك مآل مودت اشتمالی سلطان عشق بایزید ایله یولداشدر لباسنك ایچنده اللهدن غیری اولمدی یعنی ایشی کوجی دائما حق ایله ومحبتی انجق الله عظیم الشان تنزه ذاته عن التشبیه والنقصان حضرتلرینه‌در

{ عشق عرفان آدم وحواست * مقصد صدق جنت المأویست }

بو بیت نکات آرانك مفهوم ظرافت ملزومی بنه اقلیم وجودده صاحب فرمان عدالت اولان سلطان عشق آدم علیه السلام ایله حضرت حوانك عرفانیدر جنت المأوی صدقنك مقصدیدر

{ عشق جنات حور وعین باشد * عشق هم شیر وانکبین باشد }

بو بیت عنبرافشانك معنای دلفریبی بنه باغچهٔ وجودده نغمه سنج محبت اولان بلبل عشق حور وعین جناتیدر دخی سلطان عشق هم سد وهم بالدر

{ عشق بنای چرخ افلاکست * مظهر شیر پاك لولاك است }

بو بیت دلپسندك معنای لطافت مشحونی بنه عشق چرخ افلاك که بر دنیادر انك معمار وخالقیدر دخی عشق شان عظمت نشان عالیسنده لولاك لما خلقت الافلاك بیوریلان حضرت محبوب دوجهان پیغمبر آخر زمان محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم بعدد انفاس الخلایق الی انقراض الزمان افندمزك مظهر ومشهودیدر

{ عشق باشد زبور داودی * مکر این نکته را تو نشنودی }

بو بیت منیفك معنای لطیفی بنه اقلیم وجودده حکمران محبت اولان سلطان عشق داود علیه السلامه منسوب زبوردر ظن اولنورکه بو زبور داودی نکته‌سنی سن ایشتمامش اوله‌سین

{ عشق هم سر درد ایوبست * عشق هم حزن پیر یعقوبست }

بو بیت حقیقت طرازك مضمون عبرت مشحونی بنه کشور وجود انسانیده

حكم فرمای عز واقبال اولان سلطان عشق حضرت ايوب عليه السلامك دردينك سربدر دخی عشق يعقوب عليه السلامك پدری اسحق عليه السلامك حزنيدر

{ عشق بودست سر سبحانی * رحمت خاص نور يزدانی }

بو بيت منيفك معنای لطيفی ينه اول عرصهٔ فسيحهٔ وجودده اشهب ران عز ووقار اولان عشق جناب خلاق بيچون تعالی ذاته عن شوائب الظنون حضرتلرينك سری اولمشدر دخی عشق جناب واجب الوجود تنزه ذاته عن الوالد والمولود حضرتلرينه منسوب نورك خاص رحمتيدر

{ عشق معراج انبيا باشد * خلعت وتاج اوليا باشد }

بو بيت دل آرانك مفاد حقيقت مستفادی ينه حديقهٔ گلزار معرفتده ترنم ساز بيان اولان طوطیٔ عشق انبيا صلوة الله علی نبينا حضراتنك معراج حيرت انتاجيدر عشق اوليا قدسنا الله اسرارها افنديلر يمزك خلعت موجب المفخرت وتاج مسرت ابتهاجلريدر

{ عشق هادی بود خلايق را * عشق داند همه دقايق را }

بو بيت معرفت سازك مآل منيفی كشور وجوده صاحب فرمان كمالات اولان عشق الهی جميع مخلوقاتك هاديسی اولور يعنی خلايقه هدايت ارشد ايدجی مرشد كامل عشقدر بونكله برابر عشق حقيقی جميع حقايق ودقايقی بيلور وكشف ايدوب ميدانه چيقارر

{ عشق نوريست منبع انوار * عشق سريست مخزن اسرار }

بو بيت طراوت بخشانك معنای حقيقت احتواسی عشق منبع انواردن بر نوردر عشق مخزن اسراردن برسردر

{ عشق باشد شفاء درد والم * عرش وكرسی رموز لوح قلم }

بو بيت كمالات ابرازك مضمون حقايق مشحونی عشق درد والم ومحنت وكدرك شفاسيدر دخی عشق عرش وكرسی ورموز لوح محفوظدر (فائده) لوح محفوظ علم لدنيدركه انبيای عظام واوليای كرام حضراتی مظهر وموفق اولور

{ عشق آيات بينات بود * عشق شيرين تراز نبات بود }

بو بيت دلفريبك معنای منيفی سلطان عشق حقايق ودقايقی قلوب عارفينه القا وابرازايدر عشق نباتدن طاتلی ولذيذدر (فائده) نبات مشهور شكردر بينات دلائل واضحه ايله بديدار وآشكار اولان معجزات ديمكدر

{ عشق اسرار نون والقلم است * بر همه كائنات چون علم است }

بو بيت دلچسته نك مآل حقيقت اتصافی عشق نون والقلم اسراريدر جمله كائنات اوزره علم كبيدر (فائدهٔ عميقه) نون والقلم ومايسطرون سورهٔ جليله سنك تفسيرنده بعض عارفيندن روايةً روح البيان صاحبی نون نون الذات والقلم قلم الصفات ديو تصريح بيورمشلردر

{ عشق تحقيق نفی واثباتست * بحر وتوحيد وسر آياتست }

بو بيت حيرت پسندك مضمون غرابت مشحونی ينه اول سلطان عشق حقيقة وعلی التحقيق نفی واثباتدر يعنی لا اله الا الله معبود بالحق يوق انجق الله عظيم الشان حضرتلريدر دخی خنكار عشق بحر بی پايان وتوحيد وسر ومغز آيات حقايق بياندر

{ عشق صياد مرغ ناسوتست * صورت پاك قدس لاهوتست }

بو بيت حكمت ارتسامك معنای عبرت انسجامی عشق عالم ناسوت قوشونك

صیادیدر عشق میمون ومبارك عالم ناسوت ولاهوتك پاك ومطهر صورت حقیقت مرسمیدر

{ عشق هم برای خلیل بود * عشق هم عین سلسبیل بود }

بو بیت دلبر پسندك معنای لطافت احتواسی دخی سلطان عشق محب صادق وخلیل الرحمن ایچوندر دخی عشق سلسبیلدر وچشمهٔ آب حیواندر یعنی عشق محبوب عالم مفتونك دهان ظرافت بیاندن شرفصادر اولان کلمات روحبخشاسندن ومحبت باعث الحیات جاودانیدن عبارتدر .

{ عشق معنی سر قرآنست * عشق ابقاء جمله عرفانست }

بو بیت دلپذیرك مآل حقیقت ابرازی بنه اقلیم وجود عرفاده صاحب فرمان ذوق ونشاط اولان سلطان عشق قرآن کمالات بیانك نکات ورموزاتیدر حاصلی مغزولب قرآن عشقدر جمله اهل عرفانی حفظ وحمایت ایدن عشقدر (فائده) ابقاء من باب الافعال مصدردر وقایه ماده سندن

{ عشق فتحست وهم فتوح نوی * نفس عقلست قلب روح نبی }

بو بیت نشاط افزانك مفهوم بلاغت مرسومی بنه اقلیم وجود انسانیده حکم فرمای عدالت اولان سلطان عشق هم فاتحدر وهمده تازه‌دن تازه فتح وفتوحات صاحبیدر دخی عشق عقلك روح وجانی وبلکه عین عقلدر وروح نبینك قلبیدر

{ عشق فتحست وهم فتوح نوی * نفس عقلست قلب روح نبی }

بو بیت کلبن طرازك معنای منیفی بنه اول سلطان عشق فلك وجودده آفتاب وماهتاب کبی ضیاپاش فیوضاتدر وکل کلزار و بنفشه زار و باغ وراغ وبستان لطافت رساندر

{ عشق حج حقیقتست وزکات * عشق بودست عین آب حیات }

بو بیت دلکشانك مآل نزهت اکتناهی بنه پایتخت وجودده فرمان فرمای عز ووقار اولان عشق الهی حج حقیقی و زکاتدر دخی عشق چشمهٔ آب حیات اولمشدر

{ عشق معنی روزه است و نماز * عشق باخویش کرد ناز و نیاز }

بو بیت دلفریبك معنای حقیقت ردیفی وجودبنی آمده صاحب سلطنت اولان عشق اورج ونمازك کنه‌و حقیقتی در عشق کندوسیله ناز ونیاز ایلدی حاصلی هم عرض دیدار تجلی و همده استتار انوار جمالی ایلدی دیمکدر

{ عشق بی عین وشین وقاف بود * عشق پیوسته موشکاف بود }

بو بیت دل آرانك مفهوم عبرت موسومی عشق آلهی عین و شین و قافسز اولور یعنی عاشقسز اولور عشق سبحانی دائما مدقق ومحقق اولور (فائدهٔ عمیقه) عین و شین و قاف الله تعالینك اسماء وصفاتی شرعاً عاردن پاك وبری اولوب ذاتی ایله قائمدر نه عینیدر ونه غیریدر وهی لاهو ولاغیره یعنی اللهك صفاتی ذاتنك عینی دکلدر وغیری دخی دکلدر وقدم غیردن تکثر قدماء دخی لازم کلمز

{ عشق هم سالکست وهم مسلوك * حکم او برملائکست وملوك }

بو بیت دلپسندك معنای طراوت بخشاسی سلطانکه عشق هم سالکدر وهم مسلوکدر انك حکم وفرمانی ملائکه وملوك اوزرینه‌در

{ عشق آئینهٔ جمال بود * عشق اسرار ذوالجلال بود }

بو بیت حقیقت پیوندك معنای کمالات ابرازی بنه کرهٔ وجودده عرض دیدار

تجلی ایلیان عشق جمال الله آیینه سیدر دخی اقلیم وجودده حکمران عدل وداد اولا سر عشق جلال و عظمت صاحبیدر

{ عشق ذاتیست کش نهایت نیست * صفت عشق را بدایت نیست }

بو بیت دلفریبك معنای منیفی عشق برذاتدر که انك نهایتی یوقدر صفت عشقك نهایتی اولمدیغی کبی بدایتی ده یوقدر

{ عشق هم عارفست وهم معروف * عشق هم واصفست وهم موصوف }

بو بیت معرفت پذیرك معنای لطافت رسانی سلطان عشق هم عارفدر وهمده معروفدر دخی عشق هم واصفدر وهمده موصوفدر

{ عشق پرده است لایزال بود * صفت عشق برکمال بود }

بو بیت دلفریبك معنای منیفی عشق بر پرده‌درکه اصلا زائل اولمز ونقصان قبول ایتمز صفت عشق کمال اوزره‌در حاصلی عشق ازلی وابدیدر مخلوق وحادث دکلدر

{ عشق بی شرح وبی بیان باشد * واصف عشق بی زبان باشد }

بو بیت نشاط افزانك مآل حقیقت اشتمالی سلطان عشق شرح وبیان قبول ایتمز عشقك واصفی بی زبان اولور الحاصل قلم ولسان عشقی تعریف وبیاندن عاجزدر

{ عشق ازخلق بی نیاز بود * فارغ ازروزه ونماز بود }

بو بیت حقایق پیوندك معنای منیفی عشق مخلوقدن بی نیاز اولور یعنی خلقه اصلا احتیاجی اولمز اوروج ونمازدن فارغ وازاده‌در

{ عشق هم فارغ ازقیام وقعود * عشق مستغنی ازرکوع وسجود }

بو بیت دلفریبك معنای حیرت ردیفی بنه کاشانهٔ وجودده جلوه کر اولان خداوندکار عشق قیام وقعوددن فارغ وآزاده‌در دخی عشق رکوع وسجوددن مستغنیدر

{ عشق باخویش عشقبازی کرد * بازبنموده بی نیازی کرد }

بو بیت حقیقت پسندك معنای معرفت پیوندی عشق کندوسیله عشقبازلق وملاطفه ایلدی بنه احتیاجسزلق کوستردی

{ عشق بودست موجد اشیا * همه ازنور عشق شد پیدا }

بو بیت دلپذیرك مضمون غرابت نمونی عشق اشیا ودنیا ومافیهانك موجد وخالقیدر وجمله‌سی عشقك نورندن ظاهر وبدیدار اولمشدر

{ عشق بنیاد هردوعالم کرد * عشق تخمیر طینش آدم کرد }

بو بیت منیفك معنای بلاغت ردیفی بنه کشور وجود انسان کاملده حکمران عدالت اولان سلطان عشق هرایکی عالمك یعنی دنیا وآخرتك بنیاد وحقیقهٔ استنادکاهیدر آنف البیان ذکر اولنان عشق آدمك طینتی تخمیر ایلدی حاصلی جناب خالق قدیم جمله انسانك پدر اکرمی اولان حضرت آدم علیه السلام وجود شریفنی قدرت بالغه‌سی وملائکهٔ کرام واسطه‌سیله یردن النان وترسیم وتشکیل اولنان بالچقه عقول بشرك ادراك ایده‌میه‌جکی صورتده افاضهٔ روح ایدرك یرادوب اسم شریفلرینی آدم تسمیه بیورمشدر دیمکدر

{ عشق هشیارها کندسرمست * او بلی کفت درجواب الست }

بو بیت نکات آرانك مآل دقایق اشتمالی عشق نیجه عاقل وهشیاری سرمست

وحیران وسرخوش ایدر عشق جواب الستده بلی واوت دیدی یعنی سرداده انقیاد اولدی دیمکدر

{ عشق از خود نه سؤال کرد و عتاب * باز از خویشتن شنید جواب }

بو بیت جلوه اندازك معنای حیرت سازی آفتاب جهانتابك کاهی دیدار جمال وکاهی سیاه جامه ایله کندو کندوسنی ستر واخفا ایلدیکی کبی خورشید عشق دخی کندوسندن نه سؤال ونده عتاب ایلدی نه کندوسندن جواب صواب ایشندی والتفات کوستردی حاصلی بلا کیف کندی کندیله کورشدی دیمکدر

{ عشق مستغنی از بنین وبنات * می کند سیئات را حسنات }

بو بیت نشاط افزانك معنای مودت احتواسی عشق حقیقی اوغلان وقیزلردن یعنی اولاد وعیالدن مستغنیدر دخی عشق الهی سیئات ایچون حسنات ایدر حاصلی جمله خطا وکناهلری عفو ایدوب محو ایدر ومقابلنده انعام واحسان ایلر دیمکدر

{ عشق را قرب و بعد یکسانست * وهو الان وهم کما کانست }

بو بیت منیفك معنای دلفریبی عشق سبحانی ایچون قرب وبعد مساویدر حاصلی ونحن اقرب من حبل الورید آیته جلیله‌سی موجبنجه اول عشق الآن وکما کاندر

{ عشق نام خدای بیچونست * وضعش از حد وعد بیرونست }

بو بیت لطیفك معنای منیفی عشق خدای بیچونك نامیدر حاصلی ذاتنده وافعالنده سؤال اولنمیان فعال لما یرید حضرتلرینك نام جلالت ارتسامیدر عشقك هیئت معنویه‌سی حد وعد وغایت ونهایتدن بیرون وخارج از عقول بشردر یعنی الله تعالی محدود ومعدود دکلدر

{ عشق را شرح کی توانم گفت * گوهر عشق را ندانم سفت }

بو بیت حقیقت پذیرك معنای حیرت تردیفی عشق هیچ بر وقت شرح وبیانه قوت وقدرتم یوقدر جوهر عشق حل وایضاحه اقتدارم یوقدر

{ عشق بی نام وبی نشان باشد * هرچه گویی ورای آن باشد }

بو بیت نکات آمیزك مأل مودت اشتمالی عشق حقیقی نام ونشانسز وعلامتسز اولور حاصلی عاشق صادقك حال غرابت مألی بللی اولمدیغی کبی حقیقت عشق دخی بلورسز دیمکدر هر نه‌کی سویلر ایسك انك وراسنده‌در یعنی تعریف وتوضیحنده عقللر حیرتده‌در چونکه بر شیئکه عقلك وراسنده‌در وآنی عقل ایله اکلامق ممکن دکلدر بو حالده او شیئی اکلایوب اکلاتمق نصل اوله بیلور . . . .

{ عشق بی جسم وجوهرست وعرض * بشنو از من توان سخن نه غرض }

بو بیت دلپسندك معنای لطافت بخشاسی عشق جسم وجوهر وعرضسزدر بو سوزی سن بندن غرضسز اوله‌رق ایشیت حاصلی غرض وسمع اعتبار ایله استماع ایله که عشق طول وعرض وعمقه انقسامی قبول انقسامی قبول ایتمدیکی کبی نه ذاتیله قائم ونده ذاتیله قائم اولمیاندر ﴿ فائده ﴾ ذاتیله قائم اولان نقطه وعقل کبی ذاتیله قائم اولمیان ضحك ولون کبیدر

{ عشق قائم بذات خویش بود * ذات پاکش صفات خویش بود }

بو بیت دلفریبك معنای منیفی حقیقت عشق کندی ذاتیله قائم اولور آنك ذات پاکی کندی صفاتیله اولور حاصلی الله تعالی‌نك صفات ازلیه‌سی واردر که ذات الهی ایله قائمدر

{ عشق ذات و صفات الله است * ما همه بنده ایم و او شاه است }

بو بیت نشاط افزانك معنای رقت انکیزی سلطان عشق الله عظیم الشان

تقدس ذاته عن الشبيه والنقصان حضرتلرينك عالميت و قادريت كبى ذات وصفات ازليه سيدر بز جملة قوللرز و كردن دادهٔ انقيادز واو عشق حقيقى پادشاه اكتناهدر .

{ عشق را صد هزار نام بود * صفت عشق خاص و عام بود }

بو بيت دلپذيرك معناى نشاط بخشاسى عشقك يوزبيك نام ونشانى اولور عشقك صفتى عام وخاص اولور حاصلى بعضاً تعميم وبعضاً تخصيص كسب ايدر

{ عشق از نامهاى پاك خداست * نام حق اسم جملهٔ اسماست }

بو بيت حقايق نثارك مآل دقايق دثارى عشق شريك و نظيرى اولميان جناب حق و فياض مطلق حضرتلرينك نام جلالت ارتسامرندندر الله تعالىنك نامى جمله اسمانك اسميدر

{ عشق الله وواحدست وصمد * صفتش لم يلد ولم يولد }

بو بيت شوق انكيزك معناى حقيقت آميزى عشق الهى واحد وصمددر يعنى ذات شريفى وحدانيتله متصفدر شريكى يوقدر عشق مذكورك صفتى طوغرمدى وطوغرلمدى حاصلى صفت عشق ربو بيت ديمك اولوب والد ومولوددن مستغنيدر

{ عشق هم اولست وهم آخر * عشق هم باطنست وهم ظاهر }

بو بيت زينت بخشانك مآل عبرت اشتمالى بنه منصهٔ وجود انسانيده ترتيب ساز حكم وحكومت اولان عروس عشق هم ابتدا وهمده انتهادر مذكور عشق هم باطن وهمده ظاهردر (حاصل كلام وفذلكهٔ مرام) واجب الوجود قديمدر ابتداسى يوقدر انتهاسى اولمديغى كبى جميع ماسوى ومخلوقات يوغيكن الله تعالى حضرتلرى وارايدى ديمكدر

{ عشق باشد منزه از عيب * هست يكسان برش شهادة وغيب }

بو بيت حقيقيت پيوندك معناى حيرت افزاسى عشق حقيقى جناب واجب

الوجود وتقدس ذات عهد الوالد والمولود حضرتلرينى عيب ونقيصه دن تنزيه وتقديس ايديجيدر ذكر اولنان عشق لذت دهنده نك نزد محبت پسندنده مشهودات ومعينات مساويدر

{ عشق آواز درجهان انداخت * كه بجز خويشتن كسى نشناخت }

بو بيت دلفريبك معناى منيفى خانماندن جدا دوشمش اولان سلطان عشق دنياده حكمران عدالت اولدى كه كندوسندن بشقه بر كيمسه ايله الفت وانسيت ايلمدى

{ عشق اصلست وفرع جود وجود * همه نقش از عشق شد موجود }

بو بيت نقش آرانك معناى نشئه پردازى سلطان عشق وارلق جوانمردلكنك اصل وفرعيدر بتون نقش و زينت عشق حقيقيدن موجود اولدى وبولندى

{ عشق اول نيافت پايانش * عقل سرگشته در بيابانش }

بو بيت زينت طرازك معناى حقيقت سازى عشق اول نهايت بولمدى عقل صحراى عشقده واله وحيراندر

{ عشق شد خضر غرق بى پايان * ديكر از وى مجو تو نام ونشان }

بو بيت دلفريبك معناى منيفى سلطان عشق پايان ونهايتى اولميان درياى محبته دالدى دخى سن اول عشقدن نام ونشان اراميه

{ آشكارا ز خويش پنهان شد * محرم راز جان جانان شد }

بو بيت دل آرانك عبرت معتادى آشكار وعيان اولان عشق كندندن نهان اولدى جانان كمالات نشان وعاشقان بلبل ربانك جان رازى واسرار مافى البالنك محرمى اولدى

هر که او صادق و مصدق نیست * او مقلد بود محقق نیست

بو بیت نکات بخشانك مضمون معرفت مشحونی هر کیمسه که او کیمسه عاشق صادق و جکری آتش یار ایله یانق و مصدق عشق دکلدر مقلددر محقق دکلدر حاصلی دعواسنده کاذب وریاکاردر

تمام شد شرح این کتاب بلاغت نصاب بقلم شکستهٔ فقیر بعون الله القدیر

فی ٩ رجب سنه ١٢٩٩ وفی ١٥ مایس سنه ١٢٩٨

مجلس مشایخ اعضای کرامندن سلیمیه درکاه شریفی پوست نشینی رشادتلو شیخ سعید افندی حضرتلرینك مجرد تلطیف عاجزانه‌م ایچون احسان بیورمش اولدقلری تقریض عالیلریدر

حمد المن میز مراتب اهل الکمال بالعشق والعرفان وکرمهم تبشر ما اقتبسوا من الحالات السنیة والوجدان والصلوة المعروضة علی تاج تراجم کمالات الانسان وعلی آله وصحبه الذین هم شموس الحقیقة وبدور الایقان وبعد فقد سرحت الطرف فی حدائق تحقیقات هذه الترجمة اللطیفه المسمی برموز العارفین واجتنیت من افنان الفاظها ثمرات المسرت والفرحان واقتطفت من انوار اوراقها فواکه الاشوان والولان فجدیر للعاشقین ان یطالعوا فی حالة الطرب والحیران

Süleymaniye U. Kütüphanesi
Kısmı Hacı Mahmud Ef.
Yeni Kayıt No 3067
Eski Kayıt No